

Christoph Tranzchel
Född 1721 i Braunsbach, Rosbach
Död i Dresden
Barn: Johann Anton Gottlieb 1787 Dresden

(Ett sammandrag av ett föredrag som Greta Olsson f. Schmidt höll för sina skol- o klasskamrater i Marburg på 1970-talet där de brukade träffas vartannat år.)

Kära närvarande

Jag skulle vilja berätta för er om tre generationer av "Petriner" (d.v.s elever som hade gått i S:t Petrischule, den Tyska skolan i S:t Petersburg) De hette Transchel och bodde på Wassiliewsky Ostrow. (Huvudgatan i S:t Petersburg.) Deras anfäder härstammade från Böhmen och var medlemmar av en kristen gemenskap som kallade sig för Chiliaster. De väntade på det tusenåriga riket och på Christi återkomst. En av medlemmarna kallade sig Transchilas och det blev med tiden Transchel. Religionskrigen fördrev med tiden familjen till Thüringen. De flesta var godsägare, musiker, präster eller jurister.

En familjekrönika berättar Christoph Transchel från Braunsbach vid Robach, född 1721, han avled i mitten av 1800-talet (? Lotta Friman) i Dresden. I Spittas musiklexikon står följande: Christoph Transchel skrev in sig vid Leipzigs universitet den 21.6.1742 för att läsa teologi men ändrade sig och började istället studera musik och blev elev till Johann Sebastian Bach. Han flyttade 1755 till Dresden där han blev en eftersökt musiklärare.

År 1810 flyttade Transchels sonson till S:t Petersburg och grundade tillsammans med sin kusin Theodor Buch en metallfabrik. Genom leveranser till armén blev bägge snart förmögna. Johann Anton Gottlieb Transchel gifte sig 1824 med den 23 år yngre Katharina Ulrich från Kölleda. Hon skänkte honom i rask följd sju barn. Hon dog 30 år gammal. Hennes yngsta barn Johann Alexander Herman var den förste som gick i S:t Petris skola. Han var mycket språkbegåvad, mycket musikalisk och beläst. Blev tillsammans med sin bror Friedrich Transchel sockerfabrikant i S:t Petersburg. År 1862 råkade bröderna i affärssvårigheter.

Den s.k. "sockerkungen" från Tyskland bidrog till att flera fabrikanter ruinerades. Johann Transchel blev nu istället direktör i en ännu existerande pappersfabrik. Petschatkins. Han avled 1912. Innan dess hade han av tsar Nikolaus den II blivit utnämnd till hedersmedborgare av staden S:t Petersburg. Flera andra företagsledare av utländsk härkomst utnämndes på samma, sätt genom att de bidragit till att industrin blomstrade till 1917.

Den andra Petriskoleeleven var Johan Transchels äldsta dotter Olga, född 1862. Hon hade ärvt familjen Transchels utpräglade musikalitet och spelade i hög ålder Apassionata och andra klassiker utantill. Hon var före 1917 en av de ledande personligheterna inom den tyska kolonin och högt uppskattad för sin uppoffrande sociala verksamhet bland barn i obemedlade tyska familjer. I 35 år sysselsatte hon varje söndag mellan ett-fyra barnen med sång, lekar och berättelser. När det första världskriget bröt ut i augusti 1914 och hennes systerson Erik som var tysk medborgare blev utvisad ur landet lämnade hon sitt vackra hem för att följa med honom till Sverige. Med hennes husliga egenskaper gjorde hon oss oskattbara tjänster när vi hade förlorat allt i Ryssland.

Den tredje "Petriskoleeleven" var Margarete Schmidt och föddes den 1 januari 1900. När hon var åtta år reste hon med föräldrarna till Gardasjön där de hälsade på hennes farmor som hade köpt en villa. Samma år dog hennes far och hon var länge otröstlig. På nyårsnatten 1914 drömde hon om ett fruktansvärt krig. Hon hörde kanondunder, gnäggande hästar och skrik av människor. Revolutionsåret 1917 hade brutit in. En märkvärdig atmosfär härskade i S:t Petersburg. Det viskades att en Rabiessjuk hund skjutits i furst Jusupoffs palats. Snart erfor man att Rasputin hade mördats och folket profeterade att nu skulle något dåligt hända. Tsaren avsattes och Lenin börja-

de hålla möten. Stora människomassor samlades för att höra honom. Vårt husfaktotum Paschinka kom hem och var alldeles förtjust. Ordet "frun" försvann ur hennes vokabulär, nu var vi alla "bröder och systrar" menade hon, för det hade Lenin sagt. Min mamma trodde att hon hade förlorat förståndet. I maj slutade jag skolan och jag fick mitt avgångsbetyg.

I juli 1917 reste min mamma med mig till Stockholm för att "avvakta lugnare tider". På hösten samma år slutade penningförsändelserna att komma. Erik och jag fick se oss om efter arbete, våra språkkunskaper blev vår räddning. Jag blev tjänsteman vid den tyska legationen i Stockholm, min bror fick ett bra arbete hos AEG och vi var tillsvidare räddade. Efter tre års tjänst blev jag förflyttad till utrikesdepartementet i Berlin. På grund av mina ryska kunskaper skulle jag gå igenom alla avdelningar inom departementet för att senare bli sekreterare till den tyska ambassadören i Moskva. Men min mor ville inte veta av det så jag var tvungen att begära att få avgå. Jag fick genast ett intressant arbete på ryska järnvägskommisionen som byggde lokomotiv för Nydqvist och Holm.

Flera nationer träffades här. 1927 ärvde jag min farmors villa vid Gardasjön, ett underbart ställe och i juni samma år lärde jag känna min man. Han var akademiker och en av de främsta experterna inom området svensk kommunalrätt.

Källa Birgitta Olsson-Transchels brev till Ann-mari Lagerman-Räf

Kompletteringar 20091108 /ML

Chiliasm: <http://runeberg.org/nfac/0155.html>

Philipp Spitta http://en.wikipedia.org/wiki/Philipp_Spitta

Ugglan om Spitta: [Nordisk familjebok](#) / [Uggleupplagan. 26. Slöke - Stockholm](#) / Direktadress: <http://runeberg.org/nfcf/0420.html>